

POSTANOWIENIE

28 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 28 maja 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku W. W.

z udziałem Z. W.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej Z. W.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach

z 27 lutego 2023 r., II Ca 1179/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. przyznaje ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokata I. M. kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) powiększoną o podatek VAT tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 27 lutego 2023 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił częściowo postanowienie Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju (pkt I.), oddalił apelację uczestnika w pozostałym zakresie (pkt II.) i orzekł o kosztach postępowania (pkt III. – V.).

Skargę kasacyjną od powyższego orzeczenia złożył uczestnik wnosząc o jej przyjęcie do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2, 3 i 4 k.p.c. Uczestnik

wskazywał na nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. Oczywistą zasadność skargi wiązał ze sprzecznością stanowiska Sądu drugiej instancji ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Ponadto wskazał na potrzebę wykładni art. 6 k.c. w zw. z art. 45 § 1 k.r.o.

Wnioskodawczyni nie złożyła odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Skarga kasacyjna uczestnika nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie doszło do nieważności postępowania. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w tej sprawie, podziela pogląd wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2024 r., III CZ 339/23, zgodnie z którym nie zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) w przypadku, gdy ustawa (choćby tylko temporalna) wprost wskazuje skład sądu, i sprawa została rozpoznana w takim właśnie składzie, czyli zgodnie z kryteriami ustawowymi. Stanowisko takie prezentował także Sąd Najwyższy we wcześniejszych orzeczeniach wskazując, że rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15z z s1 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz

wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, nie może być uznane za skutkujące nieważnością postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie SN z: 15 marca 2023 r., I CSK 4340/22). Ponadto, skoro sprawa została rozpoznana zgodnie z wymogami ustawowymi, nawet jeśli tzw. ustawa COVID-19 miała charakter epizodyczny, to nie może być także mowy o uznaniu, że strony tak procedowanego postępowania zostały pozbawione możliwości obrony swoich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Niezasadne są także zarzuty wskazujące na naruszenie przez powyższe pryncypiów, takich jak konstytucyjne zasady uczciwego i rzetelnego procesu cywilnego. Odnosząc się do stanowiska uczestnika należy wyjaśnić, że w uchwale składu siedmiu sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. (zasada prawna), III PZP 6/22, OSNP 2023 r., nr 10, poz. 104, wskazano, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r., ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Jednak wykładania ta obowiązuje od dnia podjęcia ww. uchwały, a zatem fakt wydania orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. w okresie do 26 kwietnia 2023 r. włącznie, a zatem do dnia wydania zaskarżonego orzeczenia, nie może stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. (zob. m.in. postanowienie SN z 15 stycznia 2024 r., I CSK 5857/22). Powyższej oceny nie zmienia fakt, że sprawa zdaniem skarżącego miała skomplikowany charakter. Poglądu takiego nie podzielił bowiem Sąd rozpoznający sprawę, skoro w sprawie nie wydano zarządzenia, o którym mowa w art. 367¹ § 3 k.p.c. Z tego tytułu nie można czynić Sądowi żadnych zarzutów. Możliwość skierowania sprawy o skomplikowanym charakterze do rozpoznania w składzie kolegiальnym stanowi uprawnienie prezesa sądu – art. 367¹ § 3 k.p.c. Przepis ten wyraźnie stanowi, że „(...) prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów (...)”. Nie korzystając z powyższego uprawnienia Sąd nie narusza żadnego z obowiązujących przepisów prawa.

Skarżący nie zdołał także wykazać występowania w sprawie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, jeśli zaskarżone orzeczenie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów lub podstawowych praw możliwym do dostrzeżenia bez konieczności prowadzenia szczegółowej analizy sprawy. Skarżący wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej przesłance ma obowiązek wykazać, że skarżone orzeczenie jest sprzeczne z podstawowymi zasadami lub przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny (zob. m.in. post. SN z 20 marca 2019 r., I CSK 475/18; z 11 kwietnia 2018 r., IV CSK 506/17; z 16 kwietnia 2018 r., IV CSK 529/17). Na gruncie niniejszej sprawy skarżący nie wywiązał się z tego obowiązku. Okoliczności, do których odwołuje się uczestnik, świadczące w jego ocenie o oczywistej zasadności skargi, stanowią w istocie wyłącznie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną sprawy przyjętą przez Sąd drugiej instancji. Skarżący pomija tym samym, że Sąd Najwyższym jako sąd prawa, pozostaje związany ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez sądy powszechne (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), w związku z czym kwestie te nie podlegają badaniu w ramach postępowania kasacyjnego, co z kolei uniemożliwia odwoływanie się do nich dla uzasadnienia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzeby wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią

prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

W złożonej skardze uczestnik wskazał tylko przepisy prawa, których wykładni należy dokonać i lakonicznie odniósł się do ich związku z rozpoznawaną sprawą. Takie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może zostać uznane za prawidłowe. Skarżący nie wskazał bowiem w ogóle jakie problemy interpretacyjne budzą powołany art. 6 k.c. w zw. z art. 45 § 1 k.r.o. Nie określił także czy na tle ich stosowania powstają rozbieżności w orzecznictwie. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, brak jest jakiegokolwiek, a tym bardziej pogłębionego, wywodu prawnego, dla uzasadnienia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, co przesądzało o konieczności odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania także na tej przesłance.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu orzeczono na podstawie § 2 pkt 7, § 4 ust. 1 pkt 8 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]